

Fæstejord til at gjøre en Retsfordring paa Statens Midler. Dette er Motivet til, at Endringsforslaget under Nr. 1 er fremkommet, som jeg nu forøvrigt skal henstille til det høitærede Things ærede Medlemmers nærmere Afgjørelse.

**Nosøvn:** Dersom jeg havde nogen Tilbøielighed til at nære Misundelse, kunde jeg virkelig føle den ligeoverfor den ærede Ordfører, der tillige som Forslagsstiller har bragt dette Forslag ind i Thinget, thi han har det behagelige Hverv at gjøre sig til Ordfører for og til Udtaler af Noget, der i høj Grad tiltaler Følelsen og de tilstedeværende Stemninger. Jeg har imidlertid den Opfattelse, at det ofte kan være en Pligt at gaae imod Stemninger og Følelser, og derfor skal jeg tilraade det ærede Thing at forkaste dette Lovforslag; jeg skal nu, saa kort som jeg maaer, tillade mig at begrunde min Opfattelse af Sagen. At der skulde være nogensomhelst begrundet Ret for den tiende Familie — jeg bruger dette Udtryk, thi Enhver veed, hvad jeg forstaaer derved — til at fordrø et Laan af Statskassen, har vel endnu Ingen meent, men, dersom jeg forstod saavel den ærede Ordfører for Fleertallet som den ærede Ordfører for Minoriteten i Udvalget rigtig, er det paa Billighed, at denne Bestemmelse skulde begrundes. Jeg maa nu for det Første gjøre opmærksom paa, at Majoriteten har sluttet sig om den lille Endring, der indeholdes i Forslaget under Nr. 5, og som gaaer ud paa, at den Ret til at fordrø Laanet, dog ikke tilkommer den, hvem Godseieren overdrager en anden Gaard paa Godset til Selveiendom eller til Arvesæfte med Ret til at sælge og pantsætte. I saa Tilfælde er der altsaa ikke noget Billighedskrav tilstede, men naar vedkommende Godseier eller Husbonde skulde være i Besiddelse af to Godser, og han overlod den paagjældende Familie en Gaard paa det andet Gods, enten til fuld Selveie eller til Arvesæfte, formoder jeg, at man ogsaa vilde erkjende, at der ikke var noget Billighedskrav tilstede, idetmindste naar Godserne grændse nær til hinanden. Det forekommer mig ogsaa, man maa indrømme, at der heller ikke, naar der

fra Godseiernes Side gives den tiende Familtes Repræsentant et skæffeligt Vederlag for at flytte fra Gaarden, er noget Billighedskrav tilstede. Dog selv affeet herfra, kan jeg ikke indsee, at der kan gjøres nogetomhelst Billighedskrav gjældende ligeoverfor Staten, thi denne obtinerer Intet ved den hele Ordning; for den er det en indifferent Sag, om den ene eller den anden Familie sidder ved en Gaard. Hovedsagen for Staten er, at Besidderne af de forskjellige Eiendomme rundt om i Landet kunne sidde usforstyrrede i deres Besiddelser, kunne kultivere og dyrke Jorderne paa en hensigtsmæssig og god Maade; men om det er Peer eller Paul, der eier vedkommende Gaard, er Staten ganske ligegyldig. Dersom her skulde være Tale om Billighedskrav, maatte det da snarere være ligeoverfor dem, der have en Fordeel af de Lovbestemmelser, som indeholdes i § 2 i Loven af 19de Februar 1861, altsaa enten de forskjellige Familier, som ere komne i Besiddelse af deres Gaarde, eller den Godseier, som i Henhold til Paragraphens Bestemmelser har faaet fri Raadighed over en Bondeggaard. Den ærede Forslagsstiller bemærkede, hvis jeg ikke feiler, ved 1ste Behandling — og sikkert med fuld Føie — at dette vilde han dog ikke forlange; det kunde jo heller ikke nu forlanges, da det ikke udtrykkelig staaer i § 2 i Loven af 19de Februar 1861, og jeg maa tilstaae, at jeg troer, at dersom der var kommet en saadan Tilføinting ind i denne Lov, vilde den nok kun have haft en saare ringe Virkning. Den ærede Ordfører bemærkede i sin Motivering, at der var visse Eiendomsforhold, som medførte, at Godseieren, om han end nok saa gjerne vilde, ikke kunde komme den paagjældende Familie til Hjælp ved det Expedient, som § 2 i Loven af 19de Februar 1861 anviser, og jeg skal gjerne indrømme, at dette kan være noget vanskeliggere, hvor Superficialforhold — det var til dem, den ærede Ordfører sigtede — finde Sted, men det er dog virkelig heller ikke i saa Tilfælde aldeles umuligt at skaffe den Paagjældende en anden Gaard paa Godset. Det vil nemlig erindres, at, naar Godseieren indtager en Gaards Jord, har den paagjældende Familie Valget imellem enten